

Die Stücke der *N. ochrostoma* K. u. *hillana* K., die ich zum Vergleiche benutzte, stammen auch aus der Umgebung von Lwów.

Materiały do fauny Ichneumonidów Polski

[Cz. I. Podrodziny *Ichneumoninae* i *Pimplinae*]

Podali

RYSZARD BŁĘDOWSKI i KAZIMIERA KRAIŃSKA.

Fauna Ichneumonidów Polski znana jest dotychczas tylko w swoich najdrobniejszych fragmentach. Prace Brieschkego (2), Torki (18, 19) i Woldstedta (24) objęły pośrednio tereny do Polski bądź przyległe bądź nawet częściowo do Rzeczypospolitej wcielone (części Poznańskiego, Pomorza t. j. dawniejsze Prusy Zachodnie) jednak najczęściej brak w nich szczegółów rozmieszczenia gatunków. Dwie miejscowości polskie wymienia również Habermehl (6), któremu kilka egzemplarzy dostarczono przygodnie w czasie wojny. Wreszcie Sitowski (14, 15) otrzymał kilka gatunków drogą hodowli larw *Bupalus piniarius* i *Panolis flammea*.

Jak widać z powyższego jesteśmy bardzo daleko od możliwości wytworzenia sobie nawet bardzo uproszczonego obrazu faunistycznego tej grupy owadów, która oddawna przyciąga uwagę badaczy nie tylko przez wzgląd na swą doniosłość systematyczną (Ichneumonidae są przecież najliczniejszą rodziną rzędu Hymenoptera), ale i z powodu swych osobliwych właściwości rozwojowych. Nie należy również zapominać, że mamy tu do czynienia z rodziną owadów wybitnie pożytecznych w gospodarstwie wiejskim (nieliczne wyjątki stanowią pasorzyty drugiego stopnia) i że bez wiadomości — choćby pobieżnych — o składzie faunistycznym Polski w tej dziedzinie nie można pracować wydajnie na polu biologii tych zwierząt, a tembardziej byłoby ryzykowne wyciągać z obserwacji przygodnych jakiegokolwiek wnioski dla praktyki leśnej, rolnej czy ogrodniczej.

Praca niniejsza nie jest opracowaniem ani nawet spisem gąsieniczników w Polsce spotykanych. Ogrom materiału i trudności jego opracowania przy słabym stanie naszej muzeologii i brakach

literatury stwarzają pole do pracy dla wielu ludzi i na wiele lat. Jednakże sądzimy, że zestawienie 170-ciu z górą gatunków obejmujących tylko dwie (z pięciu) podrodziny Ichneumonidów może stanowić przyczynek pierwszy, który postaramy się pomnożyć w miarę dalszych opracowań.

Materiał opisany pochodzi z różnych okolic Polski, a przede wszystkim z okolic Warszawy (Łochów, Wilanów, Skolimów, Brwinów, Skierniewice), z Pomorza (Bory Tucholskie, Sarnia Góra, Tleń), z Zakopanego, Nałęczowa, Puszczy Białowieskiej, Duniłowicz (woj. Wileńskie) i zbierany był przez nas głównie w latach 1921—1923. Hodowla licznych gąsienic w pracowni też dostarczyła pewnej liczby gatunków. Dla uzupełnienia obrazu, osiągalnego z dotychczasowych badań, włączyliśmy do spisu naszego również i te gatunki, które wymienione są w pracach przytoczonych poniżej autorów, o ile znajdowanie ich na terenach dzisiejszej Polski nie pozostawiało żadnych wątpliwości. Gatunki te w spisie oznaczono gwiazdkami.

Chcąc wreszcie ułatwić w przyszłości pracę nad biologią gąsieniczników uważaliśmy już obecnie za wskazane podać przede wszystkim gatunki żywicieli, które jednak znane są dotychczas tylko dla części wyliczonych tu pasorzytów. Rozwój i ekologia przytoczonych gatunków znane są również zresztą tylko dla kilku przedstawicieli i to najczęściej fragmentarycznie.

W pracy tej nie podajemy żadnego nowego gatunku, jakkolwiek w czasie opracowania nastęczała się niejedna sposobność do tworzenia nowych jednostek systematycznych. W szczególności niektóre odchylenia barwne i drobne cechy morfologiczne zdawały się stwarzać nawet potrzebę nowych terminów. Trzymaliśmy się jednak poglądu, że przy dzisiejszym stanie systematyki Ichneumonidów, i tak już przeciążonej pojęciami i terminami nie dość krytycznie i zbyt pośpiesznie wprowadzaniem do literatury, lepiej jest nawet na razie nie opisać nowego gatunku lub odmiany, niż wprowadzić jeszcze jeden nowy przyczynek do tego zamętu, jaki niewątpliwie w tym dziale systematyki odczuwać się daje¹⁾.

¹⁾ W liście swym do jednego z autorów pracy niniejszej prof. Schmiedeknecht, jeden z najzasłużeńszych Ichneumonologów dzisiejszych, winę tego stanu rzeczy przypisuje nawet autorom większych monograficznych opracowań tej rodziny.

Na zasadzie posiadanego przez nas materiału dałby się raczej wysnuć wniosek ogólny, że liczbę opisanych dotychczas gatunków możnaby bez trudności i przy powstrzymaniu dążności „gatunkotwórczych“ znacznie zredukować ku pożytkowi i przejrzystości systemu, w którym właściwości biologiczne poszczególnych jednostek stanowczo zbyt mało są brane pod uwagę.

Wydaje się zresztą, być rzeczą wysoce prawdopodobną, że przy tak słabej znajomości odnośnej faunistyki całego terenu Polski, zajdzie w następstwie potrzeba ustalenia nowych jednostek systematycznych przedewszystkiem podgatunków i odmian (morpha i aberratio). Leży to w naturze terenu, w jego właściwościach geograficznych. Jednak zrobić to dziś, na podstawie niewielkiego materiału i wobec małej liczby zbadanych miejscowości, znaczyłoby odrazu wejść na drogę fałszywą. To też wszystkie formy wątpliwe pozostały poza nawiasem niniejszej pracy i muszą oczekiwać przedewszystkiem na sprawdzenie swej trwałości w doświadczeniu hodowlanem, względnie w rozmieszczeniu geograficznym.

Podobne trudności i wątpliwości nastęrczały się również i przy wyborze systemu. Wielka liczba rodzajów i podrodzajów, powstałych nieraz z potrzeby dorywczej i przejmowanych bezkrytycznie, najczęściej z jednej publikacji do drugiej, opartych na cechach często bardzo wątpliwej natury wskazywała i tutaj potrzebę ostrożności i uproszczeń. To też za osnowę przyjęliśmy przedewszystkiem cenną pracę analityczną Schmiedeknechta „Opuscula Ichneumonologica“, unikając rozbitcia rodzajów, najczęściej słabo uzasadnionego. Wyjątek zrobiono tylko dla rodzaju *Ichneumon*, którego rozrost gatunkowy zmusza już dziś do uwzględnienia cech podrodzajowych. Próba Thomsona, zastosowana w monografii Berthoumieu (1) nie jest, niestety, zbyt szczęśliwa. Jego podrodzaje (*Prot-, Coel-, Sten-, Eu-, Melan-, Crat- i Barichneumon*) nie mają niestety tej praktycznej wartości, jakąby mieć powinny. Dowodem tego są zmieszania widoczne w pracy Habermehla (6), a nawet objekty determinowane, pochodzące z jego zbiorów. Materiały polskie nie dają na razie — rzecz prosta — możliwości rewizji tych pojęć, to też zachowaliśmy je tutaj tylko gwoli łatwiejszej orientacji w tym obszernym rodzaju, którego cechy gatunkowe też zresztą mogłyby nastęrczyć wiele uwag krytycznych.

Gatunki przytoczone były jak najstaranniej sprawdzone, najczęściej według djagnoz oryginalnych. Do porównania posłużyły nam kolekcje oryginalne otrzymane od prof. Schmiedeknechta i Habermehla. Materiały zebrane weszły w skład zbiorów entomologicznych Pracowni Zoologicznej Wolnej Wszechnicy Polskiej.

Serdeczne podziękowanie nasze należy się p. Szymonowi Tenenbaumowi za egzemplarze zebrane przezeń w Białowieży, p. Zofji Paschalskiej za materiały z Zakopanego oraz p. Zofji Grzeżulkównie za zbiory z Łochowa.

SUBFAM. ICHNEUMONINAE ASHMEAD.

Genus Ichneumon L.

Protichneumon fusorius. L. ♀ ♂. Gąsienicznik rudy.¹⁾ Sarnia Góra, Łochów, 8. VII, 1. IX. W drugiej połowie sierpnia schwytano liczne osobniki na młodych lipach i *Sambucus nigra* wśród lasu. Jako żywicieli Wolff i Krausse (25) podają *Dendrolimus pini* i *Hyloicus pinastri*.

P. fusorius. L. var. *mediofulva* Berth.²⁾ ♀ ♂. Sarnia Góra. 26. VII. Rzadszy od poprzedniego.

¹⁾ Przy gatunkach pospolitszych pozwalamy sobie wprowadzić kilka nazw polskich. Przytaczamy również nazwy polskie wprowadzone przez Sitowskiego dla kilku gatunków, opatrując je znakiem (Sit.).

²⁾ Termin varietas używamy tutaj w sensie ogólnym stałego odchylenia od djagnozy gatunkowej (vid. Plate Prinzipien der Systematik etc. w „Kultur der Gegenwart“. Bd. Abstammungslehre. Systematik etc. Lipsk—Berlin 1914), zawsze stosownie do pojęć autorów owych odmian. Jakkolwiek nowsze prace z dziedziny faunistyki i systematyki starają się zupełnie „skreślić“ pojęcie varietas z nauki (vid. Prüffer: Z badań nad wileńskimi formami zalotek) *Leucorhinia*. (Prace T-wa Przyjaciół Nauk w Wilnie. T. I. 1923), to jednak w zastosowaniu do niektórych dziedzin systematyki, a w szczególności do systematyki omawianej tu rodziny błonkówek, byłoby to z pewnością mało pożyteczne, a „modernizm“ ten mógłby narazie zwiększyć gmatwaninę, jaka tu często daje się dostrzegać. Nowsze ściślejsze pojęcia systematyczne, wypływające z „obiektywnych kryterjów“ (vid. Siemionow Tian-Szański, Taksonomiczeskija granicy wida i jewo podrazdielenij. Zapiski Imp. Akad. Nauk. Ser. VIII. Petersburg, 1910.) wymagają uzupełnienia istniejących djagnoz systematycznych, a niekiedy szeregu dodatkowych danych geograficznych, hodowlanych i t. p. Wśród odmian (varietates) przytoczonych w naszej pracy znajdują się z pewnością ta-

**P. pisorius* L. Nakło, VIII—XI. (Torka, 18).

Coelichneumon ferreus Grav. ♀. Gąsienicznik kreskowy. Tleń, Sarnia Góra. 25. VII.

C. ferreus Grav. var. *serena* Grav. ♀ ♂. Sarnia Góra, Tleń. 4. VII.—26. VIII. Pospolity. Bardzo zbliżony do *C. microstictus* Grav.; różnica oparta jest na istnieniu u odmiany naszej dwóch białych plam na końcu scutellum. Cecha to zresztą zawodna wobec zmienności fluktuacyjnej. Nasze osobniki bliższe są gatunkowi *microstictus* Grav. niż gatunkowi macierzystemu.

C. microstictus Grav. ♀ ♂. Zakopane, 7. — 18. VII. Pospolity.

C. comitator L. ♀ ♂. Sarnia Góra, Tleń. 4. VII. — 1. IX. Pospolity. Wyhodowany w pracowni z poczwerek *Panolis flammea*. Wolff i Krausse (25) podają jeszcze jako żywiciela *Bupalus piniarius*.

C. opulentus Taschb. (*Ichn. flaviger* Brischke). ♀ ♂. Sarnia Góra. 28. VIII. — 1. IX. Rzadki.

C. fuscipes Gm. ♀. Wyhodowany w pracowni z pomorskich poczwerek *Panolis flammea*. 14. IX. Jako żywiciela Wolff i Krausse podają również *Bupalus piniarius*.

C. bilineatus Gm. ♀ ♂. Zakopane. 7. VIII. Wyhodowany w pracowni z poczwerek *Panolis* 25. III.

kie, które podpadają pod pojęcie *subspecies i natio*, jak również i te, które jako odmiany niegeograficzne należałoby zaliczyć do *morpha i aberratio*. Na zasadzie dotychczasowych danych faunistyki polskiej i krajów ościennych w dziedzinie ichneumonologii trudnoby się było kusić narazie o dokładne rozgraniczenie i analizę geograficzną i genetyczną. Nawet odnośnie Odonata, których faunistyka jest w szczęśliwszem położeniu, mógł Prüller (l. c.) stwierdzić wielką trudność rozróżnienia *subspecies i aberratio* (np. *Leucorrhina dubia* Vand. var. *tschugunovi* Bart. może być podgatunkiem lub też — jak w Polsce — aberracją). W obecnym czasie więc „modernizacja“ terminologii mogłaby dać w naszej dziedzinie tylko pozory ścisłości, powodując w istocie pogmatwanie pojęć, które krytycznie i obiektywnie zastosowane oddadzą faunistyce pierwszorzędne usługi.

Względy wyliczone każą nam więc tymczasem stanąć w obronie terminu *varietas*, który nie przesadzając wartości geograficznej i genetycznej odmian, pozwala stwierdzić ich istnienie. Od nadużyć, na które istotnie można się zbyt często uskarżać uchronić może kategoryzacja jaką podaje Plate (l. c.). Przepiękna koncepcja Siemionowa Tian-Szańskiego nie powinna być spaczona przez mechaniczne stosowanie lub zamianę terminów starych na nowe, pod które jeszcze nie podłożono tej treści, jaka stanowi istotę reformy Siemionowa.

* *C. lineator* Grav. Gąsienicznik granatowy. (Sit.). Przez nas nie znaleziony. Sitowski (15) wyhodował go z *Panolis flammea*.

* *C. leucocerus* Wesm. ♀. Nad Notecią. (Torka, 18).

* *C. castaneiventris* Grav. ♀. Nad Notecią. (Torka, 18).

* *C. bistrigosus* Holmgr. ♀ ♂. 6. VII. (Torka, 19).

Stenichneumon culpator Wesm. ♀ ♂. Gąsienicznik chciwicz. Skolimów. 23. IX. Gravenhorst (5) dał tylko opis samicy i dopiero Wesmael (20) opisał samca. Określając gatunek ten według tablic Schmiedeknechta dla samców dochodzi się do *culpator* Wesm. Zaś według klucza dla samic do gatunku *culpator* Schrank. Nie mieliśmy oryginalnej djagnozy Schranka (z 1802 r.), który opisał tylko samca. Sądzymy jednak, że djagnoza Wesmaela jest pierwszą, która pozwala zidentyfikować ten trudny gatunek i dlatego zachowaliśmy nazwisko tego autora dla całego gatunku. Do trudności wymienionych tutaj dochodzi jeszcze trudność oddzielenia tego gatunku od *Amblyteles sputator* F., ile że samicom tego gatunku brak niektórych charakterystycznych cech rodzajowych. Nawet egzemplarze kolekcji Schmiedeknechta nie pozwalają odróżnić samic *St. culpator* od *Amb. sputator* na zasadzie ostrego względnie tępego zakończenia odwłoka. Cechą pomocniczą może być tutaj w szczególności ostroga na ostatnich biodrach u samic *St. culpator*, o której zgodnie wspominają wszystkie djagnozy, traktując ją zresztą zawsze jako cechę podrzędną. Pomocą była nam również ta okoliczność, że *A. sputator* znaleziony był w Zakopanem, zaś nasz *St. culpator* pochodzi z Pomorza. Dalla Torre (3) jako żywicieli wymienia: *Melitaea athalia*, *Setina aurita*, *Trichiura crataegi*.

St. haesitator Wesm. ♀. Sarnia Góra. 6. VII. — 9. IX. Wyhodowany również z poczwerek *Panolis flammea*.

Euichneumon suturalis Holmgr. ♀. Sarnia Góra, Tleń. 3. VII. — 1. IX.

E. raptorius Grav. ♀. Tleń. 30. VII. W okolicach Warszawy (Wilanów 31. X. pod mechem) znaleziono odmianę Gravenhorsta, notowaną w tablicach Schmiedeknechta, a różniącą się tylko obecnością białej plamy na piątym segmencie odwłoka. Notowanie tej odmiany uznać jednak należy za niesłuszne, gdyż cecha ta ujawnia dużą chwiejność nawet na niewielkim materiale. Obydwa zresztą ostatnie gatunki wykazują tak dużo podobieństwa, a różnice między nimi, oparte na dwu — względnie

trójbarwności rożków, mają tak problematyczną wartość taksonomiczną, że jest rzeczą prawdopodobną iż doświadczenia hodowlane umożliwią kiedyś połączenie tych dwóch gatunków w jeden, albo pozwolą jeden z nich uznać za odmianę drugiego.

E. croceipes Wesm. ♀. S. Góra. 25. VIII.

E. fulvicornis Grav. ♀. Wilanów. 31. X. pod mchem. Nasz egzemplarz różni się od formy typowej swą wielkością (długość 10 mm zamiast 8 mm).

E. gradarius Wesm. ♀. S. Góra. 30. VII. — 26. VIII.

E. albicollis Wesm. ♀. S. Góra. 9. VIII. Białowieża 24. VII.

E. analis Grav. ♀. S. Góra. 25. VIII.

E. latrator F. ♀ ♂. Wilanów. 31. X. (Samica pod mchem).

E. intricator Wesm. ♀. Tleń. 15. VII. — 29. VIII. Różni się od djabnozy znacznie rozszerzoną barwą czerwoną na rożkach; zamiast na cztery pierwsze człony kolor czerwony rozciąga się na 11 członów.

E. sarcitorius L. ♀. S. Góra, Tleń. 1. VIII. — 30. VIII. Rożki zarówno naszych jak i otrzymanych od Schmiedeknechta i Habermehla egzemplarzy są trójbarwne, wbrew cechom podanym w tablicy Schmiedeknechta dla tego gatunku. Cechę tę należy uznać za mało przydatną w odróżnianiu gatunków, wobec ogromnej fluktuacji, jaką w większości przypadków wykazują.

E. insidiosus Wesm. ♀ ♂. Tleń. 29., 30. VIII.

E. crassitarsis Thoms. ♂. S. Góra. 25. VIII.

E. stamentarius Grav. ♂. Tleń. 27. VIII.

E. terminatorius Wesm. ♂. Białowieża. 10—20. VII.

E. extensorius L. Białowieża. ♀. 24. III. ♂. 11. VII.

E. confusorius Grav. ♂. S. Góra. 9. VIII. — 1. IX. Białowieża. 11. VII. Pospolity. Gatunek ten, nader zmienny, ma larwy wielożerne (polyphag). Według Fahringer'a (4) pasorzytuje w licznych Noctuidae: *Cerura*, *Nonagria*, *Agrotis*, *Mamestra*, *Cucullia*. Większość naszych egzemplarzy pomorskich tworzy odmianę barwną, dzięki czarnemu brzegowi trzeciego segmentu odwłokowego, całkowicie żółtej twarzy oraz żółtemu postscutellum.

**E. sculpturatus* Holmgr. ♂. Nakło. VIII. (Torka, 18).

E. gagatipes Schmiedekn. (*obscuripes* Kriechb.) ♀. Nad Notecią. VII. (Torka, 19).

**E. balteatus* Wesm. ♂. Bnin. 8. VIII. (Torka, 19).

Melanichneumon saturatorius L. ♂. Skolimów 23. IX. Tarczka

(scutellum) nie jest całkowicie biała jak u osobników typowych; biała plama tworzy tylko czworokąt na wierzchołku tarczki.

M. bimaculatorius Panz. ♂. Skierniewice. 20. VI.

M. anator F. ♂. Skierniewice. 20. VI.

M. albosignatus Grav. ♀ ♂. Zakopane. 15. VIII. S. Góra. 25. VII.

M. albipictus Grav. var. *multipecta* Berth. ♂. Brwinów. 27. VIII.

M. leucomelas Gm. ♀. S. Góra. 1. IX.

**M. ochropis* Gm. ♀. Nad Notecią. 24. V. (Torka, 19).

M. mesostilpnus Thoms. ♀ ♂. Strzelno (Bydgoszcz). 14. VI. (Torka, 19).

Cratichneumon pachymerus R t z b g. ♀ ♂. Gąsienicznik przegowany (Sit.) S. Góra, Zakopane. 6. VII. — 1. IX. Wyhodowany również w pracowni z poczwarek *Panolis flammea*. Jest to najpospolitszy pasorzyt sówki sosnowej, wylęgający się zarówno późną jesienią jak i wczesną wiosną. Sitowski wyhodował go również z *Bupalus piniarius*. Zmienność barw ogromna; dotyczy to szczególnie czerwonej barwy odwłoka i białej barwy orbit.

C. bilunulatus Grav. ♀ ♂. Gąsienicznik księżycowy (Sit.), Tleń, S. Góra. 8. VIII. — 3. IX. Śniatyn. Wyhodowany również z sówki (20—26. IX.) Liczne osobniki żyły w klatkach karmione cukrem aż do grudnia. Wylęga się również na wiosnę. Jest to podobnie jak *C. pachymerus* pospolity pasorzyt sówki sosnowej, z której otrzymali go Sitowski (15), Habermehl (6), Brischke (2), Wolff i Krausse (25). Ci ostatni wyhodowali go również z *Bupalus piniarius*.

**C. rufipes* Grav. Gąsienicznik krwisty. (Sit.). Przez nas nie schwytyany. Sitowski (14) wyhodował go z *Bupalus piniarius* z Puszczy Sandomierskiej.

**C. tergenus* Grav. ♂. Nad Notecią. 7. VII. (Torka 19).

**C. perversus* Kriechb. ♀. Nakło. 8. V. Z poczwarek *Bupalus piniarius*. (Torka, 19).

**C. angustatus* Trent. ♂. Nakło. 26. VIII. (Torka, 19).

Barichneumon nigritarius Grav. ♀ ♂. Gąsienicznik czarny. (Sit.). S. Góra. 1—30. IX. Liczne osobniki wylęły się również w jesieni i na wiosnę z poczwarek *Panolis*. Samce i samice wylęgały się jednocześnie. Sitowski (14.) wyhodował ten gatunek z sówki, z cetyniaka i z kosonia (*Banchus femoralis*). Ten ostatni

żywciciel wskazywałby na to, że *B. nigrilarius* może być czasami pasorzytem drugiego stopnia. Wolff i Krausse (25) podają ponadto jako żywicieli: *Macaria liturata* i *Phytometra gamma*.

B. fabricator F. ♂. Skolimów. 23. IX. Sitowski (15) otrzymał go z *Panolis* zaś Wolff i Krausse podają ponadto jako żywicieli *Bupalus piniarius* i *Dasychira pudibunda*. Poza postaciami typowymi posiadamy również odmianę pozbawioną białego rysunku na tułowiu.

**B. albicinctus* Grav. Gąsienicznik białobrzeżek (Sit.). Wyhodowany przez Sitowskiego z *Bupalus piniarius*.

**B. pallidifrons* Grav. Gąsienicznik łysoń (Sit.). Podana przez Sitowskiego (14) nazwa *pallidifrons* Grav. jest zapewne pomyłką drukarską. Gatunek Gravenhorsta (vid. Ichneumonologia vol. I) ma bowiem nazwę *pallifrons*. Sitowski wyhodował go z *Bupalus piniarius*.

B. corrascator Grav. var. *alacer* Grav. ♂. Sierniewice 21. VI.

B. melanopygus Wesm. ♀. Zakopane. 28. VII.

B. semirufus Grav. var. *nigroscutata* Berth. ♂. S. Góra. 30. VII — 7. VIII. Od odmiany typowej różni się brakiem białych wewnętrznych obrzeżeń oczu.

B. altercator Wesm. ♀ Zakopane. 12. VII.

**B. fugitivus* Grav. ♀. Nad Notecią. 8. VI. (Torka, 18).

**B. lanius* Grav. ♀ ♂. Nad Notecią. V. (Torka, 19).

**B. annulator* F. ♀ ♂. Nad Notecią. V, VI. (Torka, 19).

Genus *Eupalamus* Wesm.

**E. oscillator* Wesm. ♀ ♂. Brudzyń. (Torka, 18).

Genus *Amblyteles* Wesm.

A. castigator F. ♀. Skolimów 23. IX. Żywiciele: *Vanessa atalanta*, *Phlyctenodes verticalis*.

A. fossorius Müll. ♂. Brwinów. 22. VII.

A. subsericans Grav. ♂. Duniłowicze 10. VII.

A. oratorius F. ♀. Skolimów 23. IX.

A. culpatorius Grav. ♀ S. Góra. 31. VII.

A. sputator F. ♀ ♂. Zakopane, 18 — 23. VII.

A. rubro-ater Rtzbg. ♂ S. Góra. 4 — 16. VII. Pospolity. Brischke oraz Wolff i Krausse podają go jako pasorzyta *Panolis flammea*.

A. melanocastanus Grav. ♀ ♂. S. Góra. 8—31. VII. Fahringer jako żywicieli wymienia: *Agrotis segetum*, *Mamestra brassicae*, *Cucullia chamomillae*, *Thais polyxena*, *Taeniocampa pulverulenta*, *Dianthoecia cucubali*.

A. divisorius Grav. ♀ ♂. S. Góra. 8. VII (♀), 1. IX (♂).

**A. laminatorius* F. ♀ ♂. Nakło. 7. VIII. Z poczwarki *Deilephila elpenor*. (Torka, 18).

**A. funereus* Grav. ♀ ♂. VII. (Torka, 18).

**A. glaucatorius* F. Nakło. (Torka, 18).

**A. atratorius* F. ♀. Raj (Poznań), Międzyrzec. (Torka, 18).

**A. amatorius* Müll. ♀ ♂. Nakło, Środa. V—VI. (Torka, 18).

**A. fuscipennis* Wesm. ♀ ♂. Nakło, Noteć, VI, VII. (Torka, 18).

**A. occisorius* F. ♀ ♂. Nakło, wiosną. (Torka, 18).

**A. vadatorius* Ill. ♀ ♂. Noteć, Nakło. VII, VIII. (Torka, 18).

**A. negatorius* F. Nakło, Brudzyń. VII, VIII. (Torka, 18).

**A. nitens* Christ. ♀ ♂. Nakło. VIII. (Torka, 19).

**A. devyldereri* Holmgr. ♂, Raj, Międzyrzec. VII. (Torka 19).

Genus *Dinotomus* Först. (= *Psilomastax* Tischb.).

D. coeruleator F. (= *lapidator* Grav.) ♂. Tleń. 3. VIII. Pasorzytuje w *Papilio machaon*.

Genus *Trogus* Grav.

T. exaltatorius Panz. ♀. 31. VI. Wyhodowany z poczwarek *Sphinx ligustri*.

**T. lutorius* F. ♀. Nakło. 11. VIII. (Torka, 19).

Genus *Hoplismenus* Grav.

H. armatorius Panz. ♀ ♂. Tleń. 16—30. VIII.

Genus *Chasmius* Ashm.

**Ch. motatorius* Grav. Nakło, Brudzyń. (Torka, 19). Żywiciele: *Noctua airae*, *Nonagria geminipuncta*.

Genus *Exephanes* Wesm.

E. hilaris Grav. ♀. S. Góra. 25. VIII. Pasorzytuje w: *Tapinostola elymi* i *Miana arcuosa*.

Genus *Anisobas* Wesm.

**A. buccatus* Kriechb. ♀. Nad Notecią. 7. VII. (Torka, 19).

Genus *Hypomecus* Wesm.

**H. quadriannulatus* Grav. Wirszyce. 21. VII. (Torka, 19).

Żywiciele: *Cidaria luctuosa*, *C. berberaria*, *Cabera trilinearia*.

Genus *Hepiopelmus* Wesm.

**H. leucostigmus* Grav. ♂. Nakło. 3. VII. (Torka, 19).

Żywiciele: *Simyra albovenosa* i *Odonestris potatoria*.

H. sp. Gatunek znaleziony przez nas nie da się określić według tablic Schmiedeknechta i choć jest bliski gatunku *aurosericeus* Taschbg. ♂, jednak różni się od niego dość wybitnie czerwoną barwą tylnych nóg. Nie chcąc więc pomnażać liczby gatunków tego dość mało zanalizowanego rodzaju, ograniczamy się tylko do podania nazwy rodzajowej. Znaleziono 3 osobniki (♂) w Tleniu 15. VII — 29. VIII.

Genus *Platylabus* Wesm.

P. rufoventris Wesm. ♀, Duniłowicze, 19. VIII.

**P. iridipennis* Grav. ♀. Ślesin (Bydgoszcz). Z poczwerek *Eupithecia*. (Torka, 19).

Genus *Neotypus* Först.

**N. lapidator* F. ♀. Nakło. 31. III. (Torka, 19).

Genus *Colpognathus* Wesm.

C. celerator Grav. ♀. Brwinów. VIII. Nałęczów. 1. VI. S. Góra. 1 — 22. VIII. Duniłowicze. 18. VIII. Pospolity we wszystkich tych okolicach, a więc zapewne na obszarze całej Polski. Według Brischkego pasorczytuje w *Sesia hylaeiformis*.

C. divisus Thoms. ♀. Skolimów 23. IX.

C. jucundus Wesm. (*Phaeogenes jucundus* Wesm) ♂. Tleń. 3. VIII.

Genus *Nematomicrus* Wesm.

N. tenellus Wesm. ♂. S. Góra. 7. VIII.

Genus *Diadromus* Wesm.

D. intermedius Wesm. ♀. S. Góra. 23. VIII.

Genus *Micrope* Thoms.

M. macilenta Wesm. ♀. S. Góra. 21. VIII.

Genus *Proscus* Holmgr.

P. suspicax Wesm. ♀. S. Góra. 1. IX.

Genus *Phaeogenes* Wesm.

Ph. impiger Wesm. ♀. S. Góra. 1. IX.

Ph. planifrons Wesm. ♂. S. Góra. 7 — 16. VIII.

Ph. melanogonus Grav. ♀. S. Góra, Tleń. 23 — 31. VIII.

Pasorzytuje w *Anecta pollinaria* i *Depressaria nervosa*.

Ph. nigridentis Wesm. ♂. S. Góra, Tleń. 21 — 26. VIII.

Ph. ophthalmicus Wesm. ♀. S. Góra. 9. VIII.

Ph. fuscicornis Wesm. ♂. Duniłowicze. VIII.

SUBFAM. PIMPLINAE CRESSON.

Genus *Pimpla* F.

P. instigator F. ♀. Skolimów. 19. V. Jeden z najpospolitszych pasorzytów motyli; larwy polifagiczne pasorzytują w następujących gatunkach: *Lymantria dispar*, *Dendrolimus pini*, *Phalera bucephala*, *Orgyia antiqua*, *Aporia crataegi*, *Malacosoma neustria*, *Dasychira pudibunda*, *Dicranura erminea*, *Lymantria monacha*, *Thaumetopoea proceSSIONEa*, *Panolis flammea*, *Phytometra gamma*, *Scoliopteryx libatrix*, *Euproctis similis*, *Stilpnotia salicis*, *Tortrix viridana*, *Pieris brassicae*, *Porthesia chrysorrhoea*, *Psyche viciella*, *Penthina salicana*, *Nematus perspicillatus*, *Pissodes notatus*.

P. examiner F. ♀ ♂. S. Góra, Tleń, Łochów, Brwinów, Skierniewice, Zakopane, Wilanów. 30. V — 1. IX. Jeszcze pospolitsza od poprzedniej. Pasorzytuje głównie w larwach motyli: *Lymantria dispar*, *L. monacha*, *Euproctis similis*, *Porthesia chrysorrhoea*, *Cacoecia piceana*, *Tortrix viridana*, *Carpocapsa pomonella*, *Malacosoma neustria*, *Dioryctria splendidella*, *Ypsolophus juniperellus*, *Gelechia nebulea*, *Hyponomeuta padellus*, *Hyponomeuta malinellus*, *Penthina salicana*, *Nephopteryx vacciniella*, *Cucullia ar-*

gentea, *Abraxas grossulariata*, *Psyche atra*, *Gnophria quadra*, *Gastropacha trifolii*, *Porthesia auriflua*, *Pyralis* sp., *Evetria buoliana*, *Vanessa polychloros*, *Dicranura vinula*, *Psyche viciella*, *Ennomos quercinaria*, wreszcie w chrząszczyku *Anthonomus pomorum*.

P. turionellae L. ♀ ♂. Brwinów, Łochów, Skolimów, Zakopane, S. Góra. 20. VII 23. IX. Jeden z najpospolitszych gatunków. Pasorzytuje w *Lymantria monacha*, *Dendrolimus pini*, *Evetria buoliana*.

P. spuria Graw. ♀. Tleń. 2. VIII.

P. strigipleuris Thoms. ♀. Tleń, Sarnia Góra. 4—28. VIII. Żywiciel *Conchylis ambiguella* (Stellwaag).

P. brassicariae Poda ♀ ♂. Skolimów. 23. IX. Pasorzytuje w: *Lymantria dispar* (Stellwaag, Ruschka), *Aporia crataegi*, *Pieris brassicae*, *Limenitis camilla*, *Vanessa urticae*, *Polygonia c-album*, *Spinix ligustri*, *Stilpnotia salicis*, *Scoliopteryx libatrix*, *Phlyctaenodes verticalis*, *Tortrix viridana*, *Tachyptilia populella*, (Fahringer) *Tischeria complanella*, *Lymantria monacha* (Wolff i Krausse).

P. viduata Grav. ♂. Brwinów. IX. Żywiciele: *Psyche viciella*, *Sesia sphecoformis*, *Tortrix* sp. (Brischke).

P. alternans Grav. ♂. Brwinów. VII. Stellwaag podaje następujący szereg żywicieli: *Gelechia* sp., *Oenophyra pilleriana*, *Polychrosis botrula*, *Conchylis ambiguella*, *Lymantria monacha*, *Elachista saportella*, *Hyponomeuta padellus*, *H. cognatellus*, *Coleophora giraudi*, *Orchestes quercus*, *Saperda populnea*, *Caliosysphinga pumila*, *Lophyrus pini*, *Selandria bipunctata*, *Pontania viminalis*, *P. salicis*, *Ageniaspis fuscicollis*. Pasorzytowanie w tym ostatnim gatunku z rodziny *Chalcididae* wskazywałoby na to, że *P. alternans* może być pasorzytem drugiego stopnia. Brischke podaje jako żywicieli: *Abraxas grossulariata*, *Nematus valisneri*, *Larentia juniperata*.

P. arundinator F. ♀. Brwinów. 27. VII. Tleń. 29. VIII.

P. mussi Htg. ♀. Tleń. 26. VIII.

P. bernuthi Htg. ♀. S. Góra. 26. VIII. Obydwa ostatnie gatunki pasorzytują w *Dendrolimus pini* (Brischke, Wolff i Krausse). Różnią się one od siebie tak nieznacznie, że stanowią zapewne tylko odmianę jednego gatunku.

P. detrita Hlm gr. ♀. S. Góra, Tleń. 13. VII—25. VIII. Nasze egzemplarze różnią się od form typowych jasną stigmą przednich

skrzydeł oraz mniej intensywnym ciemnym rysunkiem nóg, co je zbliża do gatunku *affinis* Hbrm. Schmiedeknecht (10) podaje jako żywicieli: *Lipara lucens*, *Chilo fragmitellus*. Brischke wyhodował ją z *Sesia formicaeformis*.

P. triangularis Verhoef. ♀. S. Góra, Tleń 26. VIII.

P. brevicornis Grav. ♂. S. Góra, 15 — 25. VIII. Larwy wielożerne pasorzytują w licznych Tortricidach: *Tischeria complanella*, *Conchylis posterana*, *Tortrix laevigana*, *Evetria resinella*, *Dioryctria abietella*, (Brischke, Wolff i Krausse), ponadto w *Pissodes notatus*, *Gymnetron campanulae*, *Selandria bipunctata*, (Brischke). Brischke wyhodował ją również z gniazd pająków.

P. mandibularis Grav. ♀. Nałęczów. 1. VI.

**P. holmgreni* Schmiedek. ♀. Nad Notecią. VI. (Torka 19).

**P. padellae* Torka. ♀ ♂. Potulice (Bydgoszcz). VII. Z poczwerek *Hyponomeuta padellus*. (Torka, 19).

**P. melanocephala* Grav. var. *bicolor* Boie = *P. ephippium* Brulle. ♀. Wirszyce. 21. VII. (Torka, 19).

**P. angens* Grav. ♀. Nakło. 12. X. (Torka, 19).

**P. inquisitor* Scop. Nad Notecią. V — VI. (Torka, 19). Żywiciel — *Pogonochaerus fasciculatus* (Coleopt.).

**P. sagax* Htg. ♀. Potulice (Bydgoszcz). IV — V. (Torka, 19).

Genus *Ephialtes* Schrank.

E. manifestator L. ♀. Tleń. 12 — 16. VII. W *Sesia spheciiformis* (Brischke).

**E. extensor* Tschbg. ♀. Nakło. 27. V. (Torka, 18). Pasorzyt *Biorrhiza terminalis*, *Grapholita pactolana*.

**E. carbonarius* Christ. 6. VI. (Torka, 19). Z *Saperda*, *Hammaticherus*, *Pissodes*.

**E. abbreviatus* Thoms. ♀ ♂. (Torka, 19). Żywiciele: *Saperda populnea*, *Elampus auratus*, *Cemonus unicolor*, *Pemphredon lugubris* (Hym).

Genus *Perithous* Holmgr.

P. mediator F. ♀. Brwinów. VII. Białowieża. 12. V. Według Fahringerera pasorzytuje w *Aromia moschata*, *Trypoxylon figurus*, *Cemonus unicolor*, *Stigmus pendulus*, *Psen atratus*, *Hoplomerus laevipes*, *Xiphydria camellus*, *Elampus auratus*.

P. varius Grav. ♀ ♂. Łochów. 23. VII. Brwinów. VII. Skierniewice. 16. VI. Duniłowicze. 10. VIII.

**P. divinator* Rossi. ♀ ♂. Szubin. (Torka, 19).

Genus *Rhyssa* Grav.

R. persuasoria L. ♀ ♂. S. Góra. 9. VII. — 26. VIII. Zakopane. 26. VI — 24. VIII. Pasorzytuje w *Sirex juvencus*.

Genus *Thalessa* Hlmgr.

T. leucographa Grav. ♀. Zakopane. 7. VIII. W *Sirex* sp.

**T. citraria* Ol. ♀. Brudzyń. (Torka, 18.). W *Tremex fuscicornis* i *T. magus*.

Genus *Theronia* Hlmgr.

**T. atalantae* Poda. ♀ ♂. Nakło, Brudzyń. VII — 16. VIII. (Torka, 19). Żywiciele: *Eurycreon verticalis*, *Pionea forficalis*, *Malacosoma neustria*, *Abraxas grossulariata*, *Lymantria dispar*, *Dendrolimus pini*, *Euproctis chrysorrhoea*, *Totrix viridana*, *Evetria resinella*, *Agrotis fimbria*, *Cymatophora octogesima*.

Genus *Polisphincta* Grav.

P. multicolor Grav. ♂. S. Góra. 23. VIII. Nervellus tylnego skrzydła nie jest załamany i nie wysyła nerwu podłużnego, to też użytkowanie tej cechy w tabeli analitycznej nadal nie wydaje się być właściwe. Z gniazd pajęczaków.

P. tuberosa Grav. ♀. Skierniewice. 16. VI.

P. carbonator Grav. ♀. Duniłowicze. VII. Z *Nematus ventricosus*.

P. discolor Hlmgr. ♀. Brwinów. VII.

Genus *Glypta* Grav.

G. flavolineata Grav. ♀. S. Góra. 25. VII. Wolff i Krausse notują jako żywicieli: *Cacoecia piceana*, *Tortrix viridana*, *Evetria buoliana*.

G. evanescens Rtzbg. ♀. S. Góra. 27. VIII. Pasorzytuje w *Halias quercana*, *H. prasina*, *Antithesia capreana*.

G. bifoveolata Grav. ♂. Tleń. 7. VII. — 28. VII. Według Schmiedeknechta (10.) pasorzytuje w *Steatoda castearia*.

G. incisa Grav. ♀. Brwinów. VIII. W *Evetria resinella* i *E. turionana* (Schmiedeknecht, Wolff i Krausse).

G. longicauda Htg. ♀. Tleń, Sarnia Góra. 17. VII.—28. VIII. Zgadza się naogół z opisem Hartiga, bardzo zresztą niedostatecznym. Cechą wyróżniającą naszych egzemplarzy jest czerwony, wyraźnie odgraniczony clypeus. Pasorzyt *Bupalus piniarius*.

G. vulnerator Grav. ♀. Tleń. 27. VII.

G. hesitator Grav. ♂. Skierniewice. 15. VI. Według Brischkego w *Grapholita tenebrosana*,

Genus *Conoblasta* Först.

C. xanthognatha Thoms. ♀. Brwinów. 13. VIII. Z *Grapholita mygindana*.

C. ceratites Grav. ♀. Tleń. 3. VII. Żywiciele: *Nephopteryx vacciniella*, *Penthina lacunana*, *Ephippiphora nigrocostana*, *Euchromia flammeana* (Brischke, Schmiedeknecht).

C. caudata Thoms. ♀. Tleń. 31. VII. S. Góra 7. VIII.—I. IX.

Genus *Echthrodoca* Schmiedkn.

**E. conflagrata* Grav. ♀. Nakło, wczesną wiosną. (Torka, 18).

Genus *Phytodietus* Grav.

**Ph. segmentator* Grav. ♀. (Torka, 19) Pasorzytuje w *Grapholita roborana*, *Tortrix ribeana*, *T. laevigana*, *T. viridana*, *Cidaria galiaria*.

Genus *Meniscus* Schiödte.

M. catenator Panz. ♀. Białowieża. 8. VIII. Zakopane. 10. III. Pasorzytuje w rodzaju *Hadena*.

M. agnathus Grav. ♀. Skierniewice. 17. VI.

* *M. setosus* Fourcr. ♀. Brudzyń. (Torka, 19), Z *Cossus ligniperda*.

Genus *Lissonota* Grav.

L. parallela Grav. ♀. Łochów. 27. VI. Tleń. 16—27. VIII. Nasze egzemplarze odbiegają nieco od dżagnozy przez brak błyszczącej smugi na zatułowiu (metathorax).

L. parallela Grav. var. *perspicillator* Grav. ♀. S. Góra. Tleń. 1. VIII.—1. IX. Zakopane. 12. VII. Habermehl (6) podaje

również miejscowość Fanisławice i Nowa Wieś w Polsce; nasze egzemplarze zupełnie zgodne z opisem odmiany typowej nie usprawiedliwiają potrzeby tworzenia nowej „*forma polonica Haberm.*“

L. commixta Holmgr. ♀. Zakopane. 7.—11. VII.

L. unicincta Holmgr. ♀. Skierniewice. 15. VI. Brwinów. VII. S. Góra. 25. VIII.—1. I. W przeciwstawieniu do postaci typowej mają egzemplarze nasze ubarwienie czerwone również i na pierwszym i trzecim odcinku odwłoka. Pas czerwony na drugim odcinku jest szerszy i bardziej wyrazisty.

**L. cylindrator* Vill. ♀. Nakło. 7. VII. (Torka, 18). Pasożytuje w *Tapinostola elymi*.

**L. bellator* Grav. ♀. Nad kanałem Bydgoskim. 26. VIII. (Torka, 19).

**L. rufipes* Brischk. Nakło. ♀. 5. IV. (Torka, 19).

Genus *Lampronota* Hal.

L. caligata Grav. ♀. Tleń 28. VIII.

**L. melancholica* Grav. ♀. Nakło. 31. VII. (Torka, 18).

Genus *Xylonomus* Grav.

X. gracilicornis Grav. ♂. Białowieża. 21. V.

Genus *Calliclisis* Först.

C. hectica Grav. ♀. Zakopane. 16—18. VII.

C. brachyura Holmgr. ♀. Zakopane. 14—18. VII. S. Góra. 28. VIII.

Genus *Odontomerus* Grav.

O. punctulatus Thoms. ♀. Duniłowicze. VIII. S. Góra. 24. VII.

Genus *Phaenolobus* Först.

**Ph. saltans* Grav. ♂. Ślesin, VI—VII. (Torka, 19).

Genus *Acoenitus* Latr.

**A. dubitator* Panz. ♀ ♂. Nakło. 26. V.—1. VI. (Torka, 18).

Genus *Collyria* Schiödde.

**C. puncticeps* Thoms. Nakło. VII. (Torka, 18). Pasożytuje w *Cephus sp.*

Literatura.

1. Berthoumieu, C. Subfam. Ichneumoninae (Hymenopt., Fam. Ichneumonidae). P. Wytsman, Genera Insectorum. Fasc. 18. Bruxelles, 1904.
2. Brischke, C. G. A. Die Ichneumoniden der Provinzen West u. Ostpreussen. Schriften d. Danziger Naturforsch. Gesellschaft. Danzig, 1878—1882.
3. Dalla-Torre, de, C. G. Catalogus Hymenopterorum hucusque descriptorum systematicus et synonymicus. Vol. 3. Lipsiae, 1901—02.
4. Fahringer, J. Beiträge zur Kenntnis der Lebensweise einiger Schmarotzerwespen unter besonderer Berücksichtigung ihrer Bedeutung für biologische Bekämpfung von Schädlingen. Ztschrft. f. angewandte Entomologie. Vol. 8. 1922.
5. Gravenhorst, I. L. C. Ichneumonologia Europaea. Vol. 1—3. Vratislaviae. 1829.
6. Habermehl, P. Beiträge zur Kenntnis der paläarktischen Ichneumonidenfauna, Zeitschrift f. wissenschaftl. Insectenbiologie. Vol. 12. (1916), 13 (1917) 14 (1918—19).
7. Ruschka, F. u. Fulmek, L. Verzeichnis d. an der k. k. Pflanzenschutzstation in Wien erzeugten parasitischen Hymenopteren. Ztschrft für angew. Entomologie. Vol. 2. 1915.
8. Schmiedeknecht, O. Die europäischen Gattungen der Schlupfwespenfamilie Pimplariae. Zoolog. Jahrbücher, Abt. f. System. vol. 3. 1888.
9. Schmiedeknecht, O. Monographische Bearbeitung der Gattung Pimpla. Ibid. Vol. 3. 1888.
10. Schmiedeknecht, O. Opuscula Ichneumonologica. vol. 1., 3. Blankenburg. 1902—08.
11. Schmiedeknecht, O. Hymenopteren Mitteleuropas. Jena. 1907.
12. " " Subfam. Pimplinae (Hymenoptera, Fam. Ichneumonidae) P. Wytsman, Genera Insectorum. Fasc. 62. Bruxelles, 1908.
13. Schmiedeknecht, O. Die Ichneumonidengattung Pimpla F. Zeitschrift f. angew. Entomologie. Vol. I. 1914.
14. Sitowski, L. Z biologiji poprocha cetyniaka (Bupalus piniarius) w puszczy Sandomierskiej. Prace naukowe Uniw. Poznańskiego. Sekcja Rolniczo-Leśna, Nr. 2. 1922.
15. Sitowski, L. Strzygonia choinówka (Panolis flammea Schiff) i jej pasorzyty na ziemiach polskich. Roczniki Nauk Rolniczych. Vol. 10.
16. Stellwaag, F. Die Schmarotzerwespen (Schlupfwespen) als Parasiten. Monographien zur angew. Entomologie. Nr. 6. Berlin. 1921.
17. Thomson, C. G. Opuscula Entomologica. Vol. 8, 13, 19. Lundae. 1879—1894.
18. Torka, V. Ichneumoniden der Provinz Posen. Deutsche entomolog. Ztschrft. Jahrg. 1915. Berlin.
19. Torka, V. Ichneumoniden der Provinz Posen. Entomolog. Rundschau. Jahrg. 35. Stuttgart. 1918.
20. Wesmael, C. Tentamen dispositionis methodicae Ichneumonum Belgii. Mémoires de l'Academie Royale de Belgique. Vol. 18. 1844.
21. Wesmael, C. Mantissa Ichneumonum Belgii. Bulletin d. l'Academie Royale de Belgique. Vol. 15. 1848.

22. Wesmael, C. Ichneumones Amblypygi Europaei. Bull. de l'Acad. Royale de Belgique. Annexe au Bull. 1853—54.
23. Wesmael, C. Adnotationes et descriptiones Ichneumonum Belgii. Bull. de l'Acad. Royale de Belgique. Vol. 16. 1849.
24. Woldstedt, F. W. Über eine Sammlung Schlesischer Ichneumoniden. Bulletin de l'Academie Imp. de St. Petersburg. Vol. 22. 1877.
25. Wolff, M. u. Krausse, A. Die forstlichen Lepidopteren. Jená. 1922.
(Z Pracowni Zoologicznej Wolnej Wszechnicy Polskiej).

SUMMARY.

Materials to the fauna of the Ichneumon-flies in Poland.

Part. I. Subfamilies Ichneumoninae and Pimplinae.

The authors give a list of about 170 species of Ichneumon-flies, belonging to subfamilies Ichneumoninae and Pimplinae, collected in different Polish territories during the years 1921—1923. Following places were noted: the environment of Warsaw (Wilanów, Skolimów, Brwinów, Skierniewice, Łochów), further Zakopane (in the Tatra-Mountains in the South of Poland), forest-districts in the Lower Vistula country (Sarnia Góra, Tleń), in the old-forest of Białowieża (district of Grodno), Nałęczów (district of Lublin). Several species were obtained by breeding of moth-larvae.

It was the aim of the authors not to disperse the existing genera into small and scarcely defined subgenera. Exception is made only for the old genus *Ichneumon*, which is the most abundant and greatly differentiated form of this family. The terms of Thomson (*Prot*, *Coel*, *Eu*, *Sten*, *Crat*, *Barichneumon*) were used, following the partition and definition given in his monography by Berthumieu.

We followed the tendency not to introduce new species or varieties, however some specimens, especially collected in the East and South parts of the country give some opportunity to fix special new geographic unities. More attention paid to the eastern border districts will in the future certainly allow to find some endemic species and subspecies.

The systematic arrangement was made after Schmiedeknechts „Opuscula“. The species were determined in conformity with the original diagnoses of the authors and controlled

by comparison with specimens from the collections of Schmie-
deknecht and Habermehl.

(From the Zoological Laboratory of the Free University of Poland).

SPRAWOZDANIA Z WALNEGO ZGROMADZENIA I ZEBRAŃ MIESIĘCZNYCH P. Z. E. 1924 R.

[COMPTES-RENDUS DES SEANCES MENSUELLES
DE LA SOC. POL. DES ENTOMOLOGISTES DU 1924].

7 stycznia. II-gie Walne Zgromadzenie.

Przewodniczy dr. M. Świątkiewicz w zastępstwie pre-
zesa, prof. Z. Mokrzeckiego, który z powodu choroby na
Walne Zgromadzenie nie mógł przyjechać. Na wstępie przewodni-
czący poświęca wspomnienie zmarłemu członkowi Związku śp. J.
Isaakowi, którego pamięć uczcili obecni przez powstanie.

Nastąpiło sprawozdanie sekretarza z działalności Związku
w r. 1923, dotyczące: likwidacji stosunku Związku do P. Tow.
Przyr. im. Kopernika, ruchu naukowego, biblioteki i wydawnictwa
perjodycznego. Członków liczy Związek z końcem roku sprawo-
zdawczego 125. Przegląd ruchu naukowego, stanu biblioteki i wy-
dawnictwa dają trzy w roku ubiegłym wydane zeszyty P. Pisma
Entomologicznego. Wydawnictwo Pisma można było kontynuować
dzięki zasiłkom Wydziału Nauki Minist. W. R. i O. P., któremu
Zarząd Związku na tem miejscu pozwala sobie złożyć należne
podziękowanie.

W dyskusji nad powyższem sprawozdaniem zwraca czł. Weiss-
berg uwagę na nierównomierny poziom naukowy prac ukazujących
się w Piśmie. Po wyjaśnieniach sekretarza uchwaliło Walne Zgro-
madzenie na wniosek dra Mazura, że aprobeuje stanowisko Za-
rządu jako Komitetu Redakcyjnego w sprawie przyjmowania do
druku napływających prac.

Pozatem uchwalono wniosek prof. Łomnickiego w nastę-
pującej osnowie: Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi P. Z. E.
zwrócić uwagę specjalistów, że wskazaniem jest opracowywanie
monograficzne poszczególnych grup owadów krajowych (rodzin,
większych rodzajów) w formie tablic analitycznych.